בס"ד

לב החלכה

יו"ל ע"י מפעל 'שונה הלכות' לחיזוק לימוד הלכה לבני חישיבות בארה"ק

גליון קפח
שנה ג'
פרשת וירא
תשפ"ז

אליבא דהלכתא

דיני מוקצה (ב)

כלי שמלאכתו לאיסור

הקדמה

א. א כלי שמלאכתו לאיסור מעג מען מטלטל זיין נאר לצורך גופו אדער לצורך מקומו. מען טאר עס אבער נישט מטלטל זיין מחמה לצל, אדער כדי עס זאל נישט צעבראכן אדער געגנבעט ווערן. ביים באשטימען וואס הייסט א 'כלי שמלאכתו לאיסור' זענען דא עטליכע כללים.

די כלי דארף אויך זיין ראוי פאר תשמישי היתר, און נישט נאר פאר תשמישי איסור. דאס הייסט, אז מען קען זיך מיט דער כלי באנוצן פאר א מותר'דיגן צוועק, אפילו נאר זעלטן. אבער אויב מען וועט זיך אפילו בשעת הדחק נישט באנוצן דערמיט פאר א מותר'דיגן צוועק, האט עס דעם דין פון מוקצה מחמת גופו. צום ביישפיל, א שירעם וואס מען קען צוזאמלייגן (וואס מען קען נישט נוצן אלס שטעקן ביים גיין), א געצעלט וואס איז צוזאמגעלייגט, ראלן זילבער-פאפיר, אדער ראלן פאדעם און שטריק, וואס מען קען נישט נוצן אפילו בשעת הדחק[א].

דער בעל הבית איז נישט מקפיד אויב מען נוצט די כלי פאר אנדערע צוועקן. און אויב ער איז יא מקפיד, האט עס דעם דין פון 'מוקצה מחמת חסרון כיס'[ב].

וואס הייסט מטלטל זיין א כלי שמלאכתו לאיסור לצורך גופו ומקומו

ב. **לצורך גופו.** ווי מיר האבן שוין געשריבן, מעג מען מטלטל זיין א כלי שמלאכתו לאיסור לצורך גופו[ג]. דאס הייסט, וועז מען דארף די כלי פאר א מותר'דיגן באנוץ. דאס איז נאר מותר וועז מען האט נישט קיין כלי היתר צו נוצן דערפאר. אבער אויב מען האט אן אנדער כלי וואס מען קען גרינג נוצן, זאל מען לכתחילה נישט נוצן די כלי שמלאכתו לאיסור[ד].

ג. **לצורך מקומו.** מען מעג מטלטל זיין א כלי שמלאכתו לאיסור לצורך מקומו. די פוסקים שרייבן אז דאס איז מותר אפילו מען וועט דארפן דעם פלאץ ערשט שפעטער אין שבת[ה].

אויב מען דארף דעם פלאץ צוליב אן אומבאקוועמליכקייט, ווי למשל ווען א האמער ליגט אויפ'ן שבת-טיש און חשוב'ע געסט דארפן קומען אין שטוב, און דאס וועט אים שטארק פארשעמען, מעג ער עס מטלטל זיין[ו].

טייל פוסקים שרייבן אז מען מעג מטלטל זיין א כלי שמלאכתו לאיסור לצורך מקומו, אפילו מען האט אן אנדער פלאץ וואו צו זיין, אויב מען וויל דווקא דעם פלאץ. ווייל די כלי שמלאכתו לאיסור האט נישט דעם כח אים צו פארטרייבן פונעם פלאץ וואו ער וויל זיך יעצט געפינען (עי' שו"ת בא"מ ח"א ס' כ"א).

עטליכע ביישפילן פון א כלי שמלאכתו לאיסור

ד. אין די קומענדיגע סעיפים וועלן מיר בס"ד ברענגען עטליכע ביישפילן פון א כלי שמלאכתו לאיסור, וויפיל מיר וועלן קענען אויסרעכענען, ווייל עס זענען דא אסאך.

ארבעטס-געצייג

ה. ארבעטס-געצייג, ווי א האמער[ז], א צוואנ"ג אדער א סקרו"ל דרייווע"ר[ח], האבן דעם דין פון א כלי שמלאכתו לאיסור, וואס מען מעג מטלטל זיין לצורך גופו ומקומו. אבער אן עלעקטרישער סקרודרייווער אדער א דריל, און אזוי אויך שרויפן און נעגל, האבן דעם דין פון מוקצה מחמת גופו, און מען טאר זיי נישט מטלטל זיין אפילו לצורך גופו ומקומו[ט].

שרייב-געצייג

ו. שרייב-געצייג, ווי א פשוט'ער פע"ן[י], פאפי"ר[יא] אדער א פענסי"ל-קעי"ס, האבן דעם דין פון א כלי שמלאכתו לאיסור, וואס מען מעג מטלטל זיין לצורך גופו ומקומו. מען טאר אבער נישט מטלטל זיין ערייזערס, ווייל זיי האבן דעם דין פון מוקצה מחמת גופו[יב].

בליטש אדער זייף

ז. די פוסקים שרייבן אז בליט"ש, קעראסין אדער טינער[יג], און אזוי אויך זייף און שאמפו[יד], האבן דעם דין פון א כלי שמלאכתו לאיסור, וואס מען מעג מטלטל זיין לצורך גופו ומקומו. אזוי אויך מעג מען מטלטל זיין א שמאטע אדער א ספאנדז"ש לצורך גופו ומקומו, ווי יעדע כלי שמלאכתו לאיסור[טו].

טעלעפאן-ביכער אדער צייטונגען

ח. טייל פוסקים האלטן אז שטרי הדיוטות, ווי א טעלעפאן-בוך אדער קא"ך -ביכע"ר[טז], און אזוי אויך נייעס-צייטונגען[יו], האבן דעם דין פון א כלי שמלאכתו לאיסור. אויב מען איז אבער מקפיד דערויף, ווי למשל ביי געשעפטס-דאקומענטן, האבן זיי דעם דין פון מוקצה מחמת חסרון כיס, וואס מען טאר נישט מטלטל זיין.

א. דאס איז אנדערש פון א ראל פלאסטיק-טישטעך, וואס מען קען בשעת הדחק נוצן אן עס אפצושניידן: מען ציט עס אויס אויפ'ן טיש און לאזט דעם ראל ליגן אויפ'ן פלאר, אן עס אפצושניידן. **ב.** עי' משנ"ב (סי' ש"ח ס"ק ג'). **ג.** עי' הגהות רעק"א (ס' ש"ו ס"ק ה'), אז אפילו ווען מען האט נאר הנאה פון דער כלי, איז דאס שוין גענוג אז מען זאל מעגן עס מטלטל זיין 'לצורך גופו'. **ד.** עי' משנ"ב (שם ס"ק י"ב). וע"ע שו"ת חשב האפוד (ח"ג סי' פ'), אז מען דארף זיך נישט מטריח זיין צו באקומען אן אנדערע כלי. אויך דעם יסוד פונעם משנה ברורה, אז ווען מען האט אן אנדער כלי זאל מען נישט נוצן דעם כלי האיסור, האבן די אחרונים געשטעלט א השגה: מען מעג דאך אויך נישט מטלטל זיין א כלי היתר נאר לצורך (עי' קצוה"ש סי' ק"ח בבדה"ש ס"ק י"ד, וע"ע שו"ת בא"מ ח"ח סי' ע"ה ע"פ דברי המאירי שבת קכ"ג ע"א). **ה.** אזוי ווי מיר האבן געזען ביי א כלי וואס מען דארף לצורך גופו. **ו.** עי' שש"כ (פ"כ הע' כ"ה). **מקור הסוגיא.** אין ספר תהלה לדוד (סי' רע"ט ס"ק י"ג) וועלט געברענגט א ראיה פונעם רשב"א, אז 'צורך מקומו' הייסט דווקא וועז מען וויל עפעס טון אויף דעם פלאץ. אויב מען וויל בלויז אז די כלי זאל נישט ליגן דארט, הייסט דאס נישט 'צורך מקומו' (ע"ע שו"ת אג"מ ח"ה סי' כ"ב אות ל"א). טייל פוסקים זענען אבער מדייק פון די וועלטער פונעם לבוש (שם סע' א'), וואס שרייבט: 'ולא נאסר אלא מחמה לצל שהיא לצורך הכלי עצמה', און אזוי ענליך שרייבט דער ש"ע הרב (שם סע' י"ב), אז מען האט נאר אסור געמאכט וועז דער טלטול איז לצורך הכלי אליין. אבער וועז עס איז נישט לצורך הכלי, נאר מען דארף דעם פלאץ, אפילו בלויז כדי עס זאל אים נישט מאכן אן אומבאקוועמליכקייט, מעג מען עס מטלטל זיין (עי' שו"ת מחזה אליהו ח"א סי' מ"ו). **ז.** ווייל בשעת הדחק קען מען דערמיט אויפקנאקן ניסלעך. **ח.** בשעת הדחק קען מען דערמיט עפענען א וואסער-קראן וואס דער קאפ (דער קנעפל) איז אראפגעפאלן דערפון. **ט.** ווייל זיי זענען נישט ראוי פאר אנדערע באנוצן. **י.** מען קען דערמיט אנווייזן פאר קינדער בשעת'ן לערנען (מען דארף זיך אבער היטן פון עס נוצן צוליב זילותא דשבת). **יא.** מיר האבן שוין געברענגט די מחלוקת הפוסקים דערוועגן ביי די דינים פון מוקצה מחמת חסרון כיס. טייל האלטן אז עס איז אסור אלס מוקצה מחמת חסרון כיס. די הכרעה פון די פוסקים איז אבער, אז היינט איז מען נישט אזוי מקפיד אויף פאפיר, און עס איז נאר אסור בטלטול ווי א כלי שמלאכתו לאיסור, ווייל דער עיקר באנוץ איז פאר אן איסור. **יב.** ווייל עס איז פאר גארנישט ראוי. אויסער ווען זיי האבן א שיינע פארעם און זענען בעיקר געמאכט פאר נוי; דעמאלט מעג מען זיי מטלטל זיין ווי א כלי שמלאכתו לאיסור, נאר לצורך גופו ומקומו. **יג.** בשעת הדחק איז עס ראוי אראפצונעמען א פלעק פונעם גוף. **יד.** ווייל בשעת הדחק קען מען זיך באנוצן דערמיט צו ריניגן דעם גוף אדער די הענט און אראפנעמען שמוץ. אויב עס איז א פעסטער שטיק, איז עס מותר אויך ווען מען לייגט עס אריין אין וואסער. **טו.** כאטש זיי זענען באשטימט צום וואשן, קען מען זיי דאך נוצן ווען זיי זענען טרוקן. **טז.** מען קען זיך באנוצן דערמיט פאר א מותר'דיגן צוועק: געפינען איינעמ'ס אדרעס כדי צו גיין צו זיין שמחה, אדער ווייזן פאר א חבר אינעם קאכבוך א מין קוכן אדער א תבשיל וואס ער האט ליב. **יז.** בשעת הדחק קען מען זיי נוצן

מעדיצינען

ביי מעדיצינען אדער זאלבן איז דא א חילוק צווישן א חולה און א געזונטן מענטש. פאר א געזונטן מענטש זענען זיי מוקצה מחמת גופו, און ער טאר זיי נישט מטלטל זיין. אבער א חולה מעג זיי מטלטל זיין, און אזוי אויך א געזונטער מענטש לצורך החולה[יח].

קא"ך טע"פ

ט. ביי קא"ך- טע"פ און זייערע דעקלעך זענען דא פעלער וועו מען מעג זיי מטלטל זיין ווי א כלי היתר, און פעלער וועו זיי האבן דעם דין פון א כלי שמלאכתו לאיסור, ווי מיר וועלן בס"ד ערקלערן. וועו דער טאפ איז נאך פול מיט'ן עסן וואס מען האט דארט געקאכט, האט ער דעם דין פון א כלי היתר.

און אויב דער טאפ איז נאך ליידיג, איז דא א חילוק: אויב עס איז א כלי וואס מען נוצט נאכאמאל, האט עס דעם דין פון א כלי שמלאכתו לאיסור, וואס מען האט נאר מתיר געווען מטלטל צו זיין לצורך גופו ומקומו. אבער אויב עס איזאן איינמאליגער טאפ, האט ער דעם דין פון א כלי היתר, ווייל מען קען אים נוצן צו האלטן זאכן דערין[יט].

א סטרעינע"ר אדער א זי"פ. דאס האט דעם דין פון א כלי שמלאכתו לאיסור, וואס מען מעג מטלטל זיין לצורך גופו ומקומו, אויב מען איז נישט מקפיד דערויף. ווייל מען קען אריינלייגן עסן דערין אויך נישט צום צוועק פון זיפן[כ].

אפצואווישן שמוץ. **יח.** עי' מנחת שבת (סי' פ"ח ס"ק ט"ז), וואס איז מסתפק דערין. ועי"ש קונט' אהבת שלום למהרש"ם, וואס איז מאריך צו מתיר זיין. **יט.** דאס אלעס איז ביי אן איינמאליגע כלי. א כלי וואס מען נוצט שטענדיג נאכאמאל, טאר מען אבער נישט מטלטל זיין ווי א כלי היתר, אפילו מען קען דערין האלטן זאכן, ווייל מען פירט זיך נישט עס צו נוצן דערפאר. **כ.** גדולי הפוסקים.

ברכת מזל טוב

בשיר וקול תודה וזמרה הננו משגרים ברכותינו לאיש אשר רוח השם ניכרת בו מוכתר בשם טוב ובקילוסין הוד ראשי הישיבות מופלג בתורה ויר"ש, מוכתר במידות תרימיות מוסר נפשו למען הצלחת כל תלמיד ותלמיד למען יעלה במסילת התורה והיראה והחסידות ה"ה

הגה"ח ר' אברהם שלמה דאוויאוויטש שליט"א

ר"י "תורת אש" בירושלים עיה"ק

לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בתו למז"ט

ברכותינו ותפילתינו שיזכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוות נחת דקדושה ממנו ומכל יוצאי חלציו ומכל התלמידים הקרויים בנים ויהי רצון שיזכה להמשיך להנהיג את ישיבתנו ולהיות מגדל אור לתלמידים ולכלל ישראל לשם ולתפארת, ולהגדיל תורה ולהאדירה, בברכת שמים מעל ברכה והצלחה בכל מעשי ידיו אכי"ר

תלמידי ישיבה גבוהה 'תורת אש'

דיני שאילת מטר אין די ווינטער-טעג און ארץ ישראל

די צייט פון שאילת מטר

א. אין ארץ ישראל הייבט מען אן צו זאגן 'ותן טל ומטר' אין ברכת השנים פון דער נאכט פון ז' חשון. אין חוץ לארץ הייבט מען אבער אן צו בעטן אויף רעגן ביי מעריב פון דעם זעכציגסטן טאג נאך תקופת תשרי [כ"ד כסליו תשפ"ז] (עי' שו"ע סי' קי"ז סע' א').

דער טעם פארוואס מען הייבט פריער אן צו בעטן אויף רעגן אין ארץ ישראל איז, ווייל ארץ ישראל דארף האבן רעגן, וויבאלד זי איז העכער פון אלע לענדער. אין חוץ לארץ דארף מען נישט אזוי שטארק האבן רעגן[א]. מען הייבט אבער נישט אן פון אנהויב חודש תשרי, נאר מען האט געווארט ביז ז' חשון, כדי דער לעצטער איד זאל אנקומען צום נהר פרת (וואס געפינט זיך אין צפון פון ארץ ישראל און איז די וויייטסטע גרענץ פון ירושלים) (עי' גמ' תענית י' ע"א).

הקדמה צו די דינים פון בן ארץ ישראל אין חוץ לארץ און פארקערט

ב. עס זענען דא עטליכע דעות ווי א בן ארץ ישראל דארף זיך פירן אין חוץ לארץ, און פארקערט. לויט'ן פרי חדש (שם ס"ק ב'), אויב ער האט בדעה צוריק צו קומען אין לויף פון א יאר, בעט ער אויף רעגן לויט זיין היימארט. אויב ער האט בדעה צוריק צו קומען ערשט נאך א יאר, בעט ער לויט'ן פלאץ ווו ער געפינט זיך. לויט טייל אחרונים בעט ער לויט'ן פלאץ ווו ער געפינט זיך יעצט, אפילו ער האט בדעה צוריקצוקומען[ב].

א בן ארץ ישראל וואס פארט קיין חוץ לארץ

ג. א בן ארץ ישראל וואס פארט קיין חוץ לארץ און קומט אן דארט נאך ז' חשוון, זאגט ווייטער 'ותן טל ומטר' אין ברכת השנים אזוי ווי די בני ארץ ישראל, אפילו ער האט בדעה צוריקצוקומען ערשט נאך א יאר אדער צוויי[ג].

ד. **פאר ז' חשוון.** א בן ארץ ישראל וואס פארט קיין חוץ לארץ פאר ז' חשוון, זאל בעטן אויף רעגן אין דער ברכה פון שומע תפילה. אין פלאץ פון 'ותן טל ומטר' זאגט ער 'ותן ברכה'[ד].

ווען ער דאוועט פארץ עמוד. א בן ארץ ישראל וואס איז ארויסגעפארן קיין חוץ לארץ און דאוועט אלס שליח ציבור, זאל נישט משנה זיין פונעם מנהג המקום, נאר זאגן 'ותן ברכה' אין דער ברכה פון 'ברך עלינו' וכו'[ה]. ער מעג לכתחילה צוגיין צום עמוד אלס בעל תפילה[ו].

א בן חוץ לארץ וואס געפינט זיך אין ארץ ישראל

ה. א בן חוץ לארץ וואס קומט אויף א באזוך אין ארץ ישראל אין די טעג ארום ז' חשוון און האט בדעה צוריקצופארן קיין חוץ לארץ, זאל ווייטער זאגן 'ותן ברכה' אין ברכת השנים. א בחור וואס איז אבער געקומען לערנען אין ארץ ישראל, זאל אנהייבן זאגן 'ותן טל ומטר' אין ברכת השנים פון ז' חשוון, אזוי ווי אלע בני ארץ ישראל (דעת הגאון מטשעבין, ושו"ת בצל החכמה ח"א ס' ס"ב).

ו. **ער פארט צוריק קיין חוץ לארץ.** א בן חוץ לארץ וואס האט אנגעהויבן בעטן אויף רעגן אין ארץ ישראל און קערט זיך צוריק קיין חוץ לארץ (איידער מען האט דארט אנגעהויבן בעטן אויף רעגן), זאל אויפהערן בעטן אויף רעגן אין ברכת השנים, אזוי ווי יעדער בן חוץ לארץ. ער זאל שוין אויפהערן אינמיטן די רייזע אויפ'ן פליגער[ז].

א. דאס הייסט, אין בבל דארף מען נישט אזוי שטארק האבן רעגן, און אין גאנץ חוץ לארץ גייט מען נאך די בני הגולה פון בבל. **ב.** עי' ברכ"י (שם ס"ק ה') בשם כמה גדולים, ושו"ת דבר שמואל (סי' שכ"ג), וספר יד אהרן (הגה"ט). וע"ע באה"ט (שם ס"ק ד'). **ג.** ווייל אויב ער וועט אויפהערן בעטן אויף רעגן, זעט עס אויס ווי א חוכא וטלולא (עי' ברכ"י סי' קי"ז ס"ק ה'). **ד.** אזוי איז דער אנגענומענער מנהג (עי' שו"ת שבט הלוי ח"י סי' כ"ב, והליכו"ש פ"ח אות י"ט). **ה.** עי' ברכ"י (שם ס"ק ח'). **ו.** עי' הליכו"ש (שם). **ז.** דאס ווערט נישט באטראכט אלס חוכא וטלולא וועו ער הערט אויף צו בעטן אויף רעגן. ווייל דאס וואס ער האט געבעטן אויף רעגן איז נישט געווען צוליב זיין אייגענעם חיוב, נאר צוליב דעם דין פון משתתף זיין בצרת ישראל (עי' שו"ת מנח"י ח"י סי' ט').

בית הוראה טלפוני 'הלכה והוראה' בהדרכת גדולי הפוסקים שליט"א

מענה טלפוני ע"י מורי הוראה מובהקים 24 / 6

במספר 073-357-1976 בארה"ב 1718-550-8735

הגליון י"ל ע"י מפעל 'שונה הלכות' להערות והארות ניתן לפנות M@gmail.com0583205942 או במס' 073-3571-976 שלוחה 7

הגליון נכתב ע"י הרה"ג ר' שמואל בנימין זינגער שליט"א בעמח"ס 'בשבילי הלכה'

תפקה: יואנוחי 05331.05646